

Uništene orgulje u Bosni i Hercegovini između 1992.-1995. godine

Marko Stanušić

Ovaj zadnji nesretni rat je, između ostalih nedaća, porušio mnoge crkve, a zajedno s crkvama stradao je i priličan broj klasičnih orgulja. Podimo redom!

Župna crkva sv. Jurja u Derventi posjeduje orgulje 1982. god. zalaganjem † kapelana Bože Markotića i † župnika Stjepana Jularića. Orgulje su imale dva manuala, pedal, 14 registara, električnu trakturu, a izradio ih je Josef Bittner iz Aichstättu, opus 202. Crkva je minirana u lipnju 1992. od srpskih postrojbi.

Samostanska i župna crkva u Plehanu posjeduje orgulje 1964. godine. Izradio ih je Jenko Franc iz Ljubljane, opus 107. Orgulje su imale 2 manuala, pedal, 24 registra i pneumatsku trakturu. Crkva i samostan su minirani 2. srpnja 1992. god. od srpskih snaga.

Svetište sv. Leopolda u Maglaju je također imalo orgulje. Tadašnji župnik

don Anto Baković izgradio je crkvu (1978.) i naručio nove orgulje od Filipa Antolića iz Zagreba. Orgulje su imale dva manuala, pedal, petnaestak registara i električnu trakturu. Srpske snage su crkvu granatama teško oštetile, a tijekom rata muslimanske snage su crkvu devastirale. Sve metalne cijevi orgulja su odnešene, ostalo je par drvenih svirala i sviraonik.

Župna crkva sv. Josipa u Zenici pred sam rat iz Njemačke dobiva rabljene orgulje zalaganjem vlč. Franje Skoka rodom iz Zenice. Rat i nestašica novaca spriječili su montiranje orgulja. Imale su dva manuala, pedal i 17 registara.

Samostansku i župnu crkvu sv. Franje Asiškog u Gučkoj Gori 1945. god. zapališe partizani. Požar je uništio sve što je bilo vrijedno: arhiv, knjižnica kao i orgulje. Prije ovog zadnjeg rata ponovo su nabavljene klasične orgulje. Crkva i samostan su

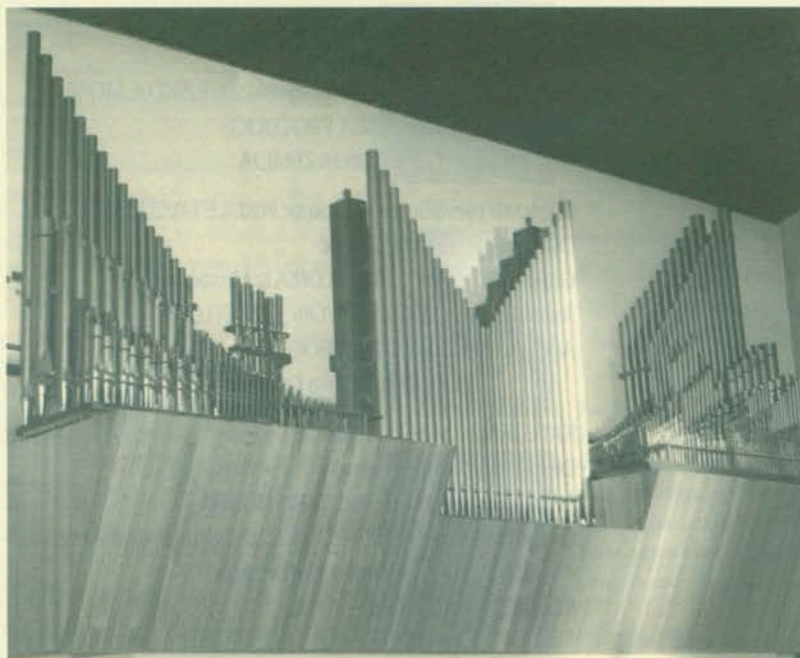
tijekom rata devastirani od muslimanskih snaga, a ujedno su stradale i orgulje.

Župna crkva Uznesenja BDM u Docu posjeduje orgulje 1845./1847. god. One su bile djelo nepoznatog talijanskog majstora, a imale su jedan manual, pedal, 10 registara i mehaničku trakturu. Crkva je tijekom rata devastirana od muslimanskih snaga, a najstarije orgulje u Bosni i Hercegovini nabavljene za turske vladavine su uništene.

Župna crkva sv. Ivana Krstitelja u Travniku je također u ratu bila devastirana od muslimanskih snaga, a orgulje oštećene. Orgulje je izgradio Vjenceslav Holub iz Požege 1910. god. Imaju jedan manual, pedal, 8 registara i pneumatske su trakture.

Orgulje sjemenišne crkve sv. Alojzija u Travniku nabavljene su 1891. god. od svjetski poznate tvrtke Rieger. Orgulje imaju dva manuala, pedal, 15 registara i mehaničke su trakture. Komunisti su 1945. god. zabranili rad sjemeništa, a crkvu pretvorili u skladište. Crkva je više puta devastirana, kao i orgulje. Sve metalne cijevi orgulja su zgnječene, a neke nedostaju. Zalaganjem preč. dr. Pere Pranjica, ravnatelja KŠC-a »Petar Barbarić«, orgulje su u obnovi, a radove obavlja vrijedni brat salezijanac Mijo Prskalo, rodom iz Uzdola.

Crkva sv. Vinka u Sarajevu je također imala vrijedne orgulje. Nabavljene su 1898. god. od tvrtke Heferer iz Zagreba. Imale su jedan manual, pedal, 11 registara i kombinaciju mehaničko-pneumatske trakture. Tijekom rata crkva je granatirana



Orgulje u Derventi

Započela nova akademska godina 2005/2006.

Započela je još jedna akademska godina na Institutu za crkvenu glazbu »Albe Vidaković«. Ove je godine zbog prelaska na novi način studiranja po Bolonjskom procesu održan samo jesenski razredbeni ispit na koji se prijavilo trinaest kandidata. Razredbenom ispitu nije ih pristupilo dvoje. Petero kandidata zadovoljilo je na klasifikacijskom ispitu te steklo pravo na upis. Od njih petero, četvero se upisalo u prvu godinu i to Ana Pek, Luka Marohnić, Nikola Sebastian Jambrošić i Nikol Huzanić. Čestitamo novim studenima te im, kao i sadašnjim, želimo puno uspjeha u radu.

i teško oštećena, a orgulje su potpuno uništene.

Župna crkva Prečistog Srca Marijinog u Skopaljskoj Gračanici zalaganjem † župnika Ante Baića u jesen 1979. nabavlja orgulje. Te iste godine je zbor Vrhbosanske katoličke bogoslovije zajedno sa svojim profesorom liturgike i liturgijske glazbe dr. Franjom Komaricom imao kolaudaciju. Orgulje su dar župe sv. Martina i župnika A. Schaule iz Augsburga. Sagrađila ih je firma Georg Heckl iz Augsburga 1936. god. Orgulje su imale dva manuala, pedal, 17 registara i pneumatsku trakturu. Crkva je u ratu teško oštećena i demolirana od pripadnika muslimanskih snaga, a orgulje uništene.

Župna crkva Uznesenja BDM u Jajcu je nakon II. svjetskog rata prva nabavila orgulje. Izradila ih je tvrtka Jenko Franc iz Ljubljane 1951. god. Imale su dva manuala, pedal, 24 registra i pneumatsku trakturu. Crkva je tijekom 1992. god. minirana od srpskih postrojbi.

Župna crkva (biskupijsko svetište) sv. Terezije od Djeteta Isusa u Presnačama je sagrađena 1981. godine. Nedugo zatim su nabavljene klasične dvokrilne orgulje, koje su bile smještene na koru. Nema podataka o dispoziciji orgulja. 12. svibnja 1995. crkva je spaljena i minirana od srpskih jedinica.

Orgulje župne crkve sv. Petra i Pavla u Mostaru nabavljene su 1961. god. od tvrtke Heferer iz Zagreba. Imale su 2 manuala, pedal, 19 registara i pneumatsku trakturu. 9. svibnja 1992. crkva i franjevački samostan su uništeni zapaljivim granatama

od pripadnika srpskih snaga. Župna crkva sv. Ilije u Stocu nabavlja orgulje 1965. god. od Filipa Antolića iz Zagreba. Nakon rata su uklonjene sa kora. Nema podataka gdje su danas smještene.

Od predratnih 27 orgulja, koliko ih je bilo u Vrhbosanskoj nadbiskupiji, uništeno ih je osam, a nekoliko ih je teško ili lakše oštećeno. Nakon rata nabavljene su orgulje u ovim župama (crkvama): Novi Travnik, Vitez, Bučići, Kupres, Podmilačje, Vrhbosanska bogoslovija (orgulje u Bučićima, Kupresu i Podmilačju još nisu montirane). Danas ih u Vrhbosanskoj nadbiskupiji brojimo 25.

Banjalučka biskupija je prije rata imala šest orgulja, a danas pet: katedrala sv. Bonaventure, Banja Luka-župna crkva Pohoda BDM, Marija Zvijezda-Trapisti, Jajce, Gorica-Livno, Bos. Gradiška. Nakon rata nabavljene su orgulje u katedrali sv. Bonaventure i Jajcu.

Mostarsko – Duvanjska biskupija je prije rata imala 7 orgulja, a danas 6: nove orgulje u crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru, Konjic, Humac, Ljubuški, Široki Brijeg i Tomislav Grad.

Marko Stanušić



Orgulje u Skopaljskoj Gračanici